

ПРОБЛЕМИ ЗАХИСТУ ДІТЕЙ ПОЗБАВЛЕНИХ БАТЬКІВСЬКОГО ПІКЛУВАННЯ

Луцик А., студентка гр. Юм-81

Завданням законодавства про охорону дитинства є розширення соціально-правових гарантій дітей, створення умов для реалізації права кожної дитини на виховання в сім'ї, утримання дітей за принципом родинності, захист майнових та житлових прав дітей, формування системи соціальної адаптації, створення належних умов для фізичного, інтелектуального, духовного та культурного розвитку молодого покоління, також соціально-економічних і правових інститутів з метою захисту прав та законних інтересів дитини в Україні.

Конституцією України, дітям гарантуються всі права, необхідні для їх розвитку і життя, доповнюють та деталізують ці права інші законодавчі акти. Але, незважаючи на досить чітко розроблену, на сьогодні, законодавчу базу щодо захисту прав дітей, в Україні дедалі збільшується кількість дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування, значна частина яких поповнює дитячі будинки та школи-інтернати. Спостерігається поширення такого явища, як соціальне сирітство, коли біологічні батьки ухиляються від виконання своїх обов'язків, фактично покидають дитину і не займаються її вихованням, що в свою чергу викликає багато перешкод для усиновлення цих дітей. Причини позбавлення дітей батьківського піклування різні, але наслідки їх однаково негативні, а саме порушується право дитини виховуватися у сімейному оточенні в атмосфері родинного середовища.

Українська держава довгий час надавала перевагу інтернатному (інституціональному) влаштуванню й вихованню дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування. Але, мережа установ, через яку проходять діти-сироти та діти, позбавлені батьківського піклування, сприймає їх як об'єкт, а не як суб'єкт виховання. Відірваність вихованців інтернатних закладів від реальних життєвих проблем, обмеженість простору спілкування, регламентація дій формують у них такі якості, що ускладнюють їхню адаптацію до дорослого життя в соціумі ("розвинуте почуття утримання - патерналізм; принцип життя - "нам повинні", "неготові брати на себе відповідальність", "відсутність досвіду сімейного життя, розуміння сім'ї", "невпевнені в собі").

Об'єктом особливої уваги з боку держави, як наголошується в Конвенції про права дитини, мають бути діти, що живуть у важких соціальних умовах. До категорії таких дітей в Україні належить низка груп: діти-сироти; діти, позбавлені батьківського піклування; діти із соціальних сімей; діти, які порушили закон; діти-інваліди; діти із сімей безробітних або ті, що змушені працювати; діти, що втекли з дому; діти-наркомани та ті, що зловживають спиртними напоями. Зростає кількість бездоглядних дітей. Щороку понад 12 тисяч дітей знаходять покинутими, загубленими, забутими і майже половина з них - це малята віком до семи років. Як результат - у будинках дитини, дитячих будинках і школах-інтернатах кількість дітей, позбавлених родинного середовища та опіки, зростає. Кожна з цих категорій дітей потребує особливої уваги і диференційованого підходу щодо форм захисту. Держава повинна забезпечувати соціальний захист дитини, позбавленої родинного середовища, та забезпечувати відповідну альтернативу сімейної турботи або, в таких випадках, розміщення в відповідні заклади по догляду за дітьми. Крім того, при забезпеченні цих прав повинна бути врахована культурна належність дитини.

Сьогодні в нашій державі проголошується пріоритет сімейного виховання дитини і в останнє десятиріччя зроблені важливі кроки для розвитку сімейних форм влаштування дітей, які з різних причин втратили власну родину. Альтернативою інтернатному вихованню є форма виховання дітей в будинках сімейного типу та в прийомних сім'ях, яка ще знаходиться в стадії розвитку. Подальше створення і підтримка дитячих будинків сімейного типу забезпечить право дітей, які з тих чи інших причин втратили сім'ю, зростати в атмосфері родинного тепла, мати надійний захист і можливість для повноцінного розвитку, соціального становлення, підготовки до самостійного життя. Дитячі будинки сімейного типу, як форма сімейного влаштування, найбільш повно забезпечують право дітей, які втратили родину, зростати в сім'ї й мати необхідні умови для повноцінного розвитку особистості. Утримання дитини в інституціональній установі більш витратне ніж у дитячих будинках сімейного типу (відповідно \$ 1,120.00 і \$ 560,00 в рік).

Наук. керівник – Бордюк Ю.В., *ст. викладач кафедри права*